

Στα 43 του, ο Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι εκλέχθηκε πρόεδρος με μικρή διαφορά από τον αντίπαλό του, Ρίτσαρντ Νίξον. Δημοφιλής στον Βορά, έβλεπε τη δημοτικότητα του στις πολιτείες του Νότου συνεχώς να πέφτει. Κύρια αιτία ήταν ο αδερφός του, Ρόμπερτ Κένεντι: Ως υπουργός Δικαιοσύνης, χτύπησε το έγκλημα, εισηγήθηκε νόμους για τα ατομικά δικαιώματα και επέβαλε στα πανεπιστήμια να εγγράφουν μαύρους φοιτητές, δικαίωμα που είχαν αποκτήσει με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η μάχη αυτή κερδίστηκε οριστικά στις 28 Ιανουαρίου του 1963, όταν ο μαύρος φοιτητής Χάρβεϊ Γκαντ μπήκε στο Κολέγιο Κλέμσον της Νότιας Καρολίνας, τελευταίας πολιτείας που αναγκάστηκε να ταχθεί κατά του ρατσισμού.

Στην εξωτερική πολιτική, η σύντομη θητεία του σημαδεύτηκε από την ανάμειξη των ΗΠΑ στο Νότιο Βιετνάμ και την κρίση της Κούβας, που είχε ουσιαστικά ξεκινήσει από την ώρα που ο Φιντέλ Κάστρο ανέλαβε το 1959 την ηγεσία της χώρας. Στις 4 Φεβρουαρίου του 1961, ο Κένεντι απαγόρευσε όλες τις εισαγωγές από την Κούβα. Το πρώτο όμως σοβαρό θερμό επεισόδιο συνέβη στις 17 Απριλίου του 1961, όταν μια απόβαση Αμερικανών και Κουβανών αντικαθεστωτικών στον Κόλπο των Χοίρων εξελίχθηκε σε φιάσκο. Ο Κάστρο απάντησε την Πρωτομαγιά, ανακηρύσσοντας την Κούβα σοσιαλιστική χώρα. Στις 24 Αυγούστου, στον ΟΗΕ, η Κούβα αμφισβήτησε το δικαίωμα των ΗΠΑ να διατηρούν βάση στο Γκουαντανάμο και ουσιαστικά την απέκλεισε.

Η ένταση ακολουθούσε ρυθμό κρεσέντο, ώσπου, ένα χρόνο αργότερα, ενεπλάκη και η Σοβιετική Ένωση: Στις 29 Σεπτεμβρίου του 1962, «δέχθηκε» να στείλει όπλα στην Κούβα για να την βοηθήσει να αντιμετωπίσει τις «απειλές από επιθετικά ιμπεριαλιστικά στοιχεία». Στις 22 Οκτωβρίου, ο Τζον Κένεντι ανακοίνωσε ότι μια σοβιετική βάση πυραύλων χτιζόταν στην Κούβα και διέταξε ναυτικό αποκλεισμό με αναχαίτιση των πλοίων που θα μετέφεραν εξοπλισμό στη βάση. Με κομμένη την ανάσα ο κόσμος παρακολουθούσε την πορεία του σοβιετικού στόλου προς την Κούβα, στα ανοιχτά της οποίας οι Αμερικανοί περίμεναν με το δάχτυλο στην σκανδάλη. Στις 26 Οκτωβρίου, ο ηγέτης της Σοβιετικής Ένωσης Νικίτα Χρουστσόφ έστειλε μήνυμα στον Τζον Κένεντι, προτείνοντας να αποσύρει τους πυραύλους του απ' την Κούβα, αν οι ΗΠΑ έκλειναν τις βάσεις τους στην Τουρκία. Η πρόταση απορρίφθηκε. Η κρίση εκτονώθηκε δυο μέρες αργότερα, όταν ο Χρουστσόφ ανακοίνωσε ότι οι πυραυλοι θα επιστρέφονταν στην ΕΣΣΔ. Ο Κένεντι απάντησε αμέσως ότι «οι ΗΠΑ αίρουν τον αποκλεισμό». Στις 20 Νοεμβρίου, συμφώνησε και στην άρση του αμερικανικού εμπάργκο. Ακολούθησε ένας μακρύς «μήνας του μέλιτος» που κατέληξε στις 20 Ιουνίου του 1963 στη συμφωνία να εγκατασταθεί μια τηλεφωνική γραμμή που να συνδέει τον Λευκό Οίκο με το Κρεμλίνο. Το «κόκκινο τηλέφωνο», όπως αποκλήθηκε, πρωτολειτούργησε στις 30 Αυγούστου.

Η εμπλοκή στην Ινδοκίνα ξεκίνησε από το Λάος, όπου τρεις πρίγκιπες εκπροσωπούσαν ισάριθμες τάσεις: Φιλοκομμουνιστική, φιλοαμερικανική και εθνικιστική. Τα βρήκαν τον Ιανουάριο του 1962 με μια οικουμενική κυβέρνηση που ντύθηκε με τη νομιμότητα μιας συμφωνίας των μεγάλων στη Γενεύη, στις 25 Ιουλίου. Το πράγμα έμεινε για ξεκαθάρισμα στο όχι και πολύ μακρινό μέλλον. Στο μεταξύ, όμως, είχε επέλθει η εμπλοκή στο Νότιο Βιετνάμ.

Ξεκίνησε ως συνήθως με την αποστολή «στρατιωτικών συμβούλων», 700 στην αρχή, που έμελλε να φτάσουν τους 16.000, και με γενναιόδωρη «βοήθεια» εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων για να στηριχθεί ο δικτάτορας Ντιέμ, ενώ δύο αμερικανικές μεραρχίες έφτασαν στην περιοχή τον Ιανουάριο του 1962. Τον Φεβρουάριο, ο Ρόμπερτ Κένεντι δήλωσε στη Σαϊγκόν: «Θα είμαστε εδώ, ώσπου να ηττηθούν οι Βιετκόγκ». Στις 16 Ιουνίου, οι Αμερικανοί θρήνησαν τους πρώτους νεκρούς: Δυο αξιωματικούς. Το 1963, άρχισαν οι αυτοπυρπολισμοί των βουδιστών μοναχών, που διαμαρτύρονταν για την καταπίεση από το καθεστώς Ντιέμ. Οι Αμερικανοί μάταια πίεσαν τον δικτάτορα να τους προσεταιριστεί. Την 1^η Νοεμβρίου του 1963, ένα πραξικόπημα ανέτρεψε τον Ντιέμ, που τουφεκίστηκε επιτόπου. Το νέο καθεστώς αναγνωρίστηκε αμέσως από ΗΠΑ και Βρετανία. Για τους Αμερικανούς, όμως, ο βρόμικος πόλεμος μόλις είχε αρχίσει. Για τον ίδιο τον Κένεντι, μόλις τέλειωνε.

Απέναντί του, οι ρεπουμπλικάνοι προωθούσαν τον συντηρητικό Τεξανό γερουσιαστή, Μπάρνι Γκολντγουότερ, ως υποψήφιο για τις εκλογές του 1964. Αποφασίστηκε μια προεδρική περιοδεία στο Τέξας, με σκοπό να ξανακερδηθούν ψηφοφόροι. Στις 22 Νοεμβρίου του 1963, βρέθηκαν στο Ντάλας, μεγάλη πόλη του Τέξας. Δυο ανοιχτά αυτοκίνητα διατέθηκαν στους επισήμους: Στο πρώτο, επιβιβάστηκαν το προεδρικό ζευγάρι κι ο κυβερνήτης της πολιτείας, Κόναλι. Στο δεύτερο, ο Τεξανός αντιπρόεδρος Τζόνσον. Ήταν 12.30 μεσημέρι, τοπική ώρα, όταν έπεσαν οι πυροβολισμοί. Ο κυβερνήτης Κόνολι τραυματίστηκε βαριά. Ο πρόεδρος Κένεντι δέχτηκε σφαίρες στο λαιμό και στο κεφάλι. Ξεψύχησε μισή ώρα αργότερα.

Οι πυροβολισμοί, είπαν, έπεσαν από τον τελευταίο όροφο μιας αποθήκης σχολικών βιβλίων. Στις 2 το μεσημέρι, συνέλαβαν τον υπάλληλο της αποθήκης, Λι Όσβαλντ. Αρνήθηκε κάθε ενοχή. Το επόμενο πρωί, αποφασίστηκε η μεταφορά του. Στις 11.21 το πρωί, 23 Νοεμβρίου, ενώ οι κάμερες της τηλεόρασης κάλυπταν τη μεταγωγή, ένας άνδρας βγήκε μπροστά στους συνοδούς της ασφάλειας, έβγαλε όπλο και πυροβόλησε τον Όσβαλντ που έπεσε νεκρός. Τον συνέλαβαν αμέσως. Ήταν ο Τζακ Ρούμπι, καμπαρετζής, πασίγνωστος στον υπόκοσμο του Τέξας. Θέλησε, είπε, να εκδικηθεί τον φονιά του προέδρου. Λίγους μήνες αργότερα, δημοσιεύτηκε μια φωτογραφία. Εικόνιζε τον Λι Όσβαλντ στην είσοδο της αποθήκης, τη στιγμή της δολοφονίας. Περίπου τον ίδιο καιρό, ανακοινώθηκε πως ο Τζακ Ρούμπι πέθανε στη φυλακή από καρκίνο.

1962 - 63: ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

1962:

Ιανουάριος:

Η εκλογή του μητροπολίτη Αττικής Ιακώβου ως αρχιεπισκόπου στις 13 του μήνα, πυροδότησε τον σκανδαλισμό του χριστεπώνυμου πλήθους. Ενθρονίστηκε στις 19 κάτω από τις κραυγές «ανάξιος», ενώ οργιάζαν οι φήμες για διαβλητή ηθική και «μη ανδρική» συμπεριφορά. Ο Ιάκωβος παραιτήθηκε στις 25 του μήνα. Τον διαδέχθηκε ο Καβάλας Χρυσόστομος.

Φεβρουάριος:

Στις 10 του μήνα, στο Βερολίνο, ανταλλάχθηκε με πράκτορα της KGB, ο Αμερικανός πιλότος Φράνσις Γκάρνι Πάουερς, του οποίου το κατασκοπευτικό U-2 είχε καταρριφθεί πάνω από την Σοβιετική Ένωση. Είχε φυλακιστεί δύο χρόνια πριν.

Μάρτιος:

Πέθανε στις 24 του μήνα ο Αύγουστος Πικάρ, εξερευνητής των ωκεάνιων βυθών (έφτασε σε βάθος 10.907 μ.) και των αέριων στρωμάτων της πάνω ατμόσφαιρας (ανέβηκε με αερόστατο σε ύψος 18.900 μ.). Είχε γεννηθεί το 1884.

Απρίλιος:

Πέθανε στις 4 του μήνα ο μεγάλος μουσουργός Μανόλης Καλομοίρης. Ανάμεσα στα έργα του, η «Ρωμέικη σονάτα για ορχήστρα», ο «Πρωτομάστορας», οι όπερες «Το δαχτυλίδι της μάνας», «Κωνσταντίνος Παλαιολόγος» κ. ά. Είχε γεννηθεί το 1883.

Μάιος:

Στις 14 του μήνα, στην Αθήνα, έγιναν οι γάμοι της πριγκίπισσας Σοφίας με τον Ισπανό πριγκίπα, Χουάν Κάρλος, τον οποίο ο δικτάτορας Φράνκο προορίζει για βασιλιά της χώρας, όταν ο ίδιος αποχωρήσει από την εξουσία.

Ιούνιος:

Σύμφωνα με πληροφορίες, η ηγεσία του παράνομου ΚΚΕ αποκατέστησε τον Άρη Βελουχιώτη, τον οποίο είχε διαγράψει το 1945, όταν διαφώνησε με τη συμφωνία της Βάρκιζας και ξεκίνησε αντάρτικο.

Ιούλιος:

Στις 3 του μήνα, ο πρόεδρος της Γαλλίας, Κάρολος ντε Γκολ, ανακήρυξε την Αλγερία ανεξάρτητη. Ήταν γαλλική επαρχία από το 1830. Το κεφάλαιο επρόκειτο να κλείσει τον επόμενο μήνα με την 9η αποτυχημένη απόπειρα κατά του ντε Γκολ, ενώ από τον Μάιο, ο αρχηγός της τρομοκρατικής οργάνωσης OAS, στρατηγός Ραούλ Σαλάν, εξέτιε ποινή ισοβίων δεσμών στη Γαλλία. Θα του δινόταν χάρη το 1968, στη διάρκεια του «γαλλικού Μάη».

Αύγουστος:

Παγκόσμια συγκίνηση προκάλεσε η αναγγελία του θανάτου της ηθοποιού και παγκόσμιου συμβόλου του σεξ, Μέριλιν Μονρόε. Τη βρήκαν νεκρή, στις 5 του μήνα, έχοντας στο πλάι ένα άδαιο μπουκάλι χαπιών νεπουντάλ. Η επίσημη εκδοχή ανέφερε αυτοκτονία, ενώ οργιάζαν οι φήμες ότι πρόκειται για ένα ακόμα κατόρθωμα της CIA, επειδή η καλλιτέχنيδα «ήξερε πολλά» λόγω της σχέσης της με τον Ρόμπερτ Κένεντι, αδελφό του προέδρου. Ήταν 36 χρόνων.

Σεπτέμβριος:

Στις 11 του μήνα, οι Μπιτλς ολοκλήρωσαν την ηχογράφιση του πρώτου τους σινγκλ με τίτλο «Love me Do». Ο Ρίνγκο Σταρ αντικαταστάθηκε από τον Άντι Γουάιτ στα ντραμς, γιατί ο παραγωγός Τζορτζ Μάρτιν έκρινε ότι δεν ήταν έμπειρος στο στούντιο. Οι Μπιτλς αναγκάστηκαν να χρηματοδοτήσουν οι ίδιοι τον δίσκο, καθώς οι δισκογραφικές εταιρείες τους θεωρούσαν αντιεμπορικούς.

Οκτώ βριος:

Με επίκεντρο το Θιβέτ, πόλεμος ξέσπασε στις 26 του μήνα ανάμεσα στην Λαϊκή Κίνα και την Ινδία, με βαριές απώλειες και στις δύο πλευρές. Οι εχθροπραξίες έληξαν στις 21 Νοεμβρίου με την Ινδία ηττημένη στα πεδία των μαχών και την Κίνα να υποχωρεί στα πριν από το 1959 σύνορά τους.

Νοέμβριος:

Με την άκρα Δεξιά εκτός κοινοβουλίου και τη λαϊκή Δεξιά να χάνει είκοσι έδρες, η γκολική παράταξη πέτυχε τη μεγαλύτερη νίκη στην ιστορία των γαλλικών εκλογών αναδεικνύοντας 229 βουλευτές, ως επιβράβευση των ενεργειών του Ντε Γκολ στην Αλγερία. Στη Βουλή μπήκαν και τρεις σοσιαλιστές: Μιτεράν, Ντεφέρ και Ντικλό.

Δεκέμβριος:

Νέα εισβολή δυνάμεων του ΟΗΕ σημειώθηκε στην Κατάγκα, πρώην αποσχισμένη επαρχία του Κονγκό, ενώ ο Μοσέ Τσόμπε διέφυγε στη Νότια Ροδεσία. Από εκεί, απείλησε την υψήλιο προαναγγέλλοντας «νέα Αλγερία».

1963:

Ιανουάριος:

Ο τηλεπικοινωνιακός δορυφόρος Ριλάι-1, που εκτοξεύτηκε στις 13 του περασμένου Δεκεμβρίου, εξέπεμψε το πρώτο τηλεοπτικό πρόγραμμα ταυτόχρονα σ' Ευρώπη και Αμερική, στις 9 του μήνα. Προηγήθηκε στις 10 Ιουλίου 1962 ο πρώτος τηλεπικοινωνιακός και τηλεοπτικός δορυφόρος Τέλσταρ, που έκανε δυνατή την αναμετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων πάνω από τον Ατλαντικό.

Φεβρουάριος:

Την 1η του μήνα, ο Καμούζου Μπάντα ορκίστηκε πρώτος πρωθυπουργός της Νουασαλάνδης, που αποσπάστηκε από τη Ροδεσία. Αργότερα, θα γινόταν γνωστή ως Μαλάουι, χώρα που διεκδικεί την πρωτοκαθεδρία στην κόλαση του AIDS

Μάρτιος:

Στις 21 του μήνα, μπήκε «λουκέτο» στην διαβόητη φυλακή του Αλκατράζ, στον κόλπο του Σαν Φρανσίσκο. Η φυλακή υψίστης ασφαλείας, που φιλοξένησε τον Αλ Καπόνε και έγινε σημείο αναφοράς στην λογοτεχνία και τον κινηματογράφο, έκλεισε όταν οι τελευταίοι 27 κρατούμενοι μεταφέρθηκαν αλλού.

Απρίλιος:

Καταφύγιο σ' ένα διαμέρισμα αναζήτησαν η βασίλισσα Φρειδερίκη και η πριγκίπισσα Ειρήνη που επισκέφτηκαν «ιδιωτικά» το Λονδίνο. Έπεσαν σε διαδήλωση με πλακάτ που έγραφαν «Φρειδερίκη, απελευθέρωσε τον άνδρα μου». Επικεφαλής των διαδηλωτών ήταν η Μπέτι Μπάρλετ, σύζυγος του πολιτικού κρατούμενου και στελέχους της Αριστεράς, ναυτεργάτη Αντώνη Αμπατιέλου.

Μάιος:

Στις 22 του μήνα, ο βαλκανιονίκης, ειρηνιστής και ανεξάρτητος βουλευτής της Αριστεράς, Γρηγόρης Λαμπράκης, δέχτηκε δολοφονική επίθεση στη Θεσσαλονίκη, όταν το τρίκυκλο που οδηγούσε ο Σπύρος Κοτζαμάνης έπεσε επάνω του, ενώ (ανεβασμένος στην καρότσα) τον χτύπησε με ρόπαλο ο Εμμανουήλ Εμμανουηλίδης. Πέθανε πέντε μέρες αργότερα. Τον επόμενο μήνα, η κυβέρνηση Καραμανλή παραιτήθηκε, κάτω από το βάρος των αποκαλύψεων

για τη δράση των παρακρατικών.

Ιούνιος:

Στις 5 του μήνα, ξέσπασε στη Βρετανία το σκάνδαλο Τζον Προφιούμο: Αποκαλύφθηκε ότι ο υπουργός Άμυνας έκλεψε κρατικά μυστικά για χάρη της ερωμένης του και γνωστού κολ γκερλ Κριστίν Κέσλερ. Είχε προηγηθεί, τον Ιανουάριο, η εξαφάνιση του Βρετανού απεσταλμένου στην Βηρυτό, Χάρολντ «Κιμ» Φίμπλι, που ήταν ο τρίτος πρωταγωνιστής του σκανδάλου κατασκοπείας, Μπούργκες - Μακλίν και βρήκε άσυλο στην Μόσχα.

Ιούλιος:

Οι ΗΠΑ, Σοβιετική Ένωση και Βρετανία συμφώνησαν στις 25 του μήνα στην απαγόρευση των πυρηνικών δοκιμών στην ατμόσφαιρα, στο διάστημα και στις θάλασσες. Η Γαλλία γνωστοποίησε τη διαφωνία της στις 5 Αυγούστου.

Αύγουστος:

Στις 28 του μήνα, ο δρ Μάρτιν Λούθερ Κινγκ έβγαλε λόγο με τίτλο «Έχω ένα όνειρο» σε 200.000 διαδηλωτές για τα δικαιώματα του ανθρώπου που είχαν κάνει πορεία στην Ουάσιγκτον. Ο Κένεντι που δέχθηκε αντιπροσωπεία των διαδηλωτών, συμφώνησε ότι οι φυλετικές διακρίσεις πρέπει να καταργηθούν.

Σεπτέμβριος:

Μετά από μακρόχρονο εμφύλιο, σχηματίστηκε στις 16 του μήνα η Ομοσπονδία της Μαλαισίας με τον πάντρεμα τεσσάρων εδαφών που παλαιότερα βρίσκονταν υπό βρετανική κυριαρχία (Βόρεια Βόρνεο, Μαλαία, Σάραβακ, Σιγκαπούρη). Μετά 35 έτη, το ίδιο μοντέλο προσπάθησε να προωθήσει στην Κύπρο ο πρόεδρος Κλίντον.

Οκτώ βριος:

Μαύρη μέρα για τους Γάλλους η 11η του μήνα: Στα 47 της, πέθανε το «σπουργίτι», η τραγουδίστρια Εντίθ Πιαφ (Εντίθ Τζιοβάννα Γκασιόν), η δημοφιλέστερη τραγουδίστρια της Γαλλίας στη δεκαετία του '50, γνωστή για τα τραγούδια «Μυλόρδος» και «Όχι, δεν μετανιώνω για τίποτα». Την ίδια μέρα, στα 74 του, πέθανε και ο ποιητής, μυθιστοριογράφος, ηθοποιός, σκηνοθέτης και ζωγράφος, Ζαν Κοκτώ, γνωστός για τις ταινίες του «Η Πεντάμορφη και το τέρας» και «Η διαθήκη του Ορφέα».

Νοέμβριος:

Ο Γεώργιος Παπανδρέου ήταν ο νικητής των εκλογών της 3ης του μήνα, καθώς η Ένωση Κέντρου ανέδειξε 138 βουλευτές, έναντι 132 της ΕΡΕ, 30 της ΕΔΑ και 2 των Προοδευτικών του Σπ. Μαρκεζίνη. Ο νικητής δήλωσε ότι θα προχωρήσει σε νέα εκλογική αναμέτρηση, αναζητώντας την αυτοδυναμία.

Δεκέμβριος:

Στις 12 του μήνα, η Κένυα έγινε ανεξάρτητη μέσα στα πλαίσια της Κοινοπολιτείας με πρωθυπουργό τον Γιόμο Κενυάτα. Έγινε δημοκρατία την ίδια μέρα τον επόμενο χρόνο με τον Κενυάτα πρόεδρο. Ως τότε, οι Άγγλοι μιλούσαν για «ανθρωποφάγους Μάου Μάου», ανίκανους να αυτοδιοικηθούν.

(Έθνος της Κυριακής, 24.10.1999) (τελευταία επεξεργασία, 29.6.2009)